Uddrag og bearbejdelse af Vinterens møder til sæsonens brug

Meteorologerne forudser i sæsonprognosen (DMI 4. februar) en gennemgående mild februar med normal nedbør samt en relativ tør marts og april med frostnætter dog ind i mellem relativt høj temperatur og dagtemperatur stigende til 10 -15 °C i april. Ovenpå en sen såtid i 2013 kunne man forestille sig, at det vil være kærkomment at begynde tidligt i marken og få jævnet den relativt pressede forårssæson ud. Ifølge meteorologerne er der ingen undskyldning for at sove længe og udskyde klargøringen af maskinerne til senere.

Af forsøgschef Jens Nyholm Thomsen

Skulle det nu gå, som de aktuelle forudsigelser tilsiger, kunne vi meget vel være i gang omkring den 20. marts. Vil det ikke være skønt at have tilsået inden den 1. april?

Til "to do listen"

Når nu såmaskinen gennemgås er det vigtigt, at skærene er skarpe og V-formede. De mekaniske dele skal gå let og uden modstand nogen steder. Alle funktioner i det elektroniske system skal fungere perfekt og afprøves helst gentagne gange. Skærdybden skal kontrolleres med samme indstilling på et jævnt betongulv og med et eller to 2,5 cm tykke nye brædder fra tømmerhandlen.

Alle bærende trykruller skal hvile på brædderne, og så skal skærene med samme indstilling hvile på betongulvet. Kan man ikke opnå dette med samme indstilling for alle såaggregater, skal de mekaniske dele udbedres, eller også skal variationen skrives ned for de såaggregater, som varierer. Hvorfor? Det gøres da meget bedre i marken? Nej!

Der er ingen, der kan lave så jævnt et såbed at forskelle kan afsløres i marken. Ja, men det betyder da ikke noget? Ja! Hvis man vil have en ensartet og sikker fremspiring, så betyder det noget, at

såningen er perfekt, ikke bare sådan OK. Og hvorfor ikke forberede nu, hvor der er tid?

Såbedsharvningen gennemføres bedst med en harve med smal tandsporsafstand og relativt smalle fine tænder, dog stærke nok til at kunne tåle modstanden ved relativt stor hastighed. Det er en betingelse, at tænderne er vedligeholdt og mindst muligt slidte ved begyndelsen. Når harven står på betongulvet skal alle tandspidser hvile på gulvet. En slidt harve med uens tandsporsafstand og uens dybde kan ikke lave det såbed, som en roemark skal sås i.

Det er vigtigt, at såbeddet laves med så få overkørsler som muligt. Jordtype og fugtighed har afgørende indflydelse på, hvorledes såbeddet opbygges, men når såbedsharven kører ud af marken, skal jordoverfladen være jævn, og de øverste 5 cm skal være tilstrækkeligt pakket samt lukket, så de netop er let trædefaste ikke mere og ikke mindre.
Den øverste jord skal være en let blanding af uens størrelse jordpartikler, så luft og vand kan trænge igennem, og der skal være tilstrækkeligt med fine partikler til, at frø og de små rødder kan få kontakt i et fugtigt miljø. Er jorden løsere kan sådybden ikke fastholdes i en ens dybde og med ens tildækning, jorden tørrer ud og fremspiring samt etablering bliver meget for uens. Er jorden for fast og for fin bliver luftskiftet for ringe, og et efterfølgende regnvejr vil kunne skabe uigennemtrængelig skorpe i de samme 5 cm.

Det er netop her, driftslederens eller chaufførens fingerspidsfornemmelse kommer ind og er afgørende. Det samme gælder harvedybden. Den er forskellig i hvert år, og i hver mark; teoretisk skal den være 5-7 cm, så der er varme i jorden. Lægges frøene på rå ubearbejdet jord, kommer roefrøene alt for sent i gang på grund af kulde. Og netop derfor er først fornemmelsen for harvedybden derefter for pakningen efter harven så enormt vigtig.

Hvis jorden er for ujævn, når harven kører ud, kan det selvfølgelig være sporeffekter fra uhensigtsmæssig dækekvipering og kørselsmønster; men det er nok mere sandsynligt, at en utilstrækkelig pløjning er årsagen. Efter ploven skal jorden efterlades jævn og med ens pakning i de øverste 10 cm. I foråret skal jorden åbnes forsigtigt med en god fældning, som i dag burde hedde en oplukning eller jordåbning i stedet.

Og nej, det er ikke bedre med profilerede furer på kant efter ploven, ikke til roer. Jordens pakning bliver uens efter ploven, ligesom fugtindholdet i de øverste 5 cm bliver uens efter fældningen og dermed efter såbedsharven. Ja, men så pakker vi lidt mere efter harven – Nej! Så er risiko for dårlig etablering og mangelfuld vækst allerede skabt.

Driftslederens eller chaufførens fingerspidsfornemmelse er afgørende for resultatet. Det kan ikke beskrives på papir, det kan ikke læses, det skal føles, læres og talentet skal udvikles, man skal ud af bilen, ned af traktoren og have fat i jorden ikke bare i et halvt minut men ordentligt og i et intelligent udsnit af marken, ellers mistes følingen, især i vores nye verden, hvor alle tror at en app og sensor kan alting; men det kan de ikke, de er "snotdumme" – lidt endnu. Den intelligente del sidder bag ved rattet, ikke foran i instrumenterne. Giv den del mulighed for at vedligeholde følingen, intelligensen, med et meget bedre resultat til følge. Brug vinteren på reparation af den dumme mekanik, brug foråret på at arbejde intelligent. - Brug fremtiden på at udvikle intelligensen bag rattet og at lære at anvende teknikken intelligent. Tror vi fremdeles, at intelligensen bare sidder i instrumenterne, har vi begået den værste fejl 45, vi kan, og den, der vil føre til uudnyttede potentialer i marken, fejl i udførelsen af arbejdsopperationerne og dermed manglende konkurrenceevne for bedriften og dansk planteavl i et fagligt perspektiv. Det største potentiale ligger i hver plet i marken, ikke i lovgivning eller lærebøger med generelle regler og heller ikke i et enkelt råd fra konsulenten; det ligger i fokus på opgaven kombineret med følingen med variationen i marken og overblikket i prioriteringen. Det er her den opmærksomme fører og driftsleder kommer ind. Så enkelt er det, og så vanskelig er opgaven.

Når disse betragtninger er gjort, så kan vi vende tilbage til meteorologerne. Hvis de får ret med den aktuelle prognose, vil den opmærksomme driftsleder og læser allerede i første afsnit have taget beslutning om, at der skal så lidt jordarbejde som muligt til i foråret, eventuelt natkørsler for at bevare fugtigheden. Det bliver den vigtigste opgave.

Dernæst, såfremt variationen i nat- og dag-temperatur bliver store, hvilket der er udsigt til, bør de første sprøjtninger udføres med forsigtighed i doserne, især hvis der anvendes Command. Men omvendt har vi med tørre forhold god mulighed for at anvende Command uden helt stor risiko for væsentlig afgrødeskade, blot den første sprøjtning efter fremspiring enten trækkes eller udføres med kærlig dosering. Fortsætter de tørre forhold i maj, vil der komme støv på de små ukrudtsplanter, og så bliver udfordringen i den kemiske bekæmpelse større end i 2013. Doserne skal op, og det bliver måske ikke nok med bare 10 pct. der skal mere til. Det betyder, at tankmiksen skal indrettes specifikt og ikke med generel skyts af alle mulige midler, for så er der ikke mere tilbage, når udfordringen virkelig står for døren. Roemarken skal være helt ren inden roerne lukker rækkerne, roerne kan ikke konkurrere mod senere fremspirende melder, kamille eller raps.

Og igen, den opmærksomme driftsleder har allerede i første afsnit indset, at ukrudtsbekæmpelsen 2014 måske kommer til at ligne 2012 meget mere med en lang ukrudts-bekæmpelsessæson. Det betyder, at skytset skal bruges meget mere strategisk og intelligent, end der var behov for i 2013. Tænk markerne igennem og forsøg at huske, hvilke problemer der har været de sidste gange, der var roer i marken. Tænk så en strategiplan med 5 sprøjtninger igennem. Den sidste skal ligge sent.

Her kom lærebogen, nu er det din tur til at anvende din egen viden intelligent indenfor lovgivningens rammer. Og husk så at klargøre radrenseren eller en aftale om at få en radrenser til rådighed. Der bliver med overvejende sandsynlighed brug for den!

Sprøjten skal bruges, så den kan vi ligeså godt sikre er monteret med gode dyser, og er kalibreret. Den lidt ubehagelige virkelighed for roemidlerne er, at de overvejende er kontaktmidler, der anvendes på meget småt ukrudt, hvilket kræver en god dækning med mange dråber. Det gøres bedst med relativt små dråber, der giver mulighed for afdrift. Dyser med for store dråber, kan give et for dårligt resultat i roemarken. Man skal derfor tænke sig om, når man vælger dyser og vandmængde til roerne.

Gødningen skal placeres eller nedfældes, ikke bredspredes, hvis man vil have fuld udnyttelse og en høj dyrkningssikkerhed samt sikkerhed for et højere udbytte. Helst skal alle næringsstoffer placeres; men er det nødvendigt at prioritere, så kommer N (kvælstof) og Na (natrium) først, dernæst P og K. Men der er på vores fælles vintermøde vist begrundet bekymring for, at jorden udpines for fosfor, P. Har man "glemt" at tage jordprøver, kan vi kun opfordre til, at man lægger en plan for, hvordan man retter op på det, så man får et overblik over jordens tilstand af P, K og Mg.
Men ved man allerede nu, at der et lavt P-indhold i marken og oven i købet måske tendens til fosfor mangel, bliver det vigtigt at placere eller nedfælde P samtidig med såning samt at gøde efter roernes behov. Roerne optager ca. 25 kg P/ha heraf 14 kg/ha i roden. Roerne skal gødes med 25 kg P, hvis der er lavt P indhold i marken.

Ved placering skal gødningen tilstrækkeligt langt ned i jorden til, at der er sikkerhed for god fugt, og således at gødningen ikke påvirker fremspiringen ved at svide rodspirene. For de fleste faste

Til "Roedagen 2013" er der gennemført en Roelandskamp, hvor forskellige lande kæmpede mod hinanden på sorter, gødning, gødningsteknik, ukrudtsbekæmpelse og svampebekæmpelse. Der har været en klar tendens til, at i Danmark fungerer danske dyrkningsmetoder bedst, og danske roer kan ikke lide at blive så hårdhændet behandlet, som man eksempelvis gør ved ukrudtssprøjtningerne sydpå.

og flydende gødninger gælder det, at tanden skal være ca. 7 cm fra rækken og gødning skal lægges i 7 – 10 cm dybde. Tandsporet må ikke påvirke jorden omkring såfuren, i så fald skal der ske tilpakning efter gødningstanden. Nitrat svider mindst, derefter ammonium, amid og flydende ammoniak mest. Det betyder i praksis at nedfældning af flydende ammoniak skal ske i 12 – 14 cm dybde. Placeres flydende ammoniak skal tanden være 10 cm fra roerækken og tandspors-dybden skal være 10-12 cm.

Virkede blad-svampebekæmpelsen i 2013. Ja det har den da gjort, og der har været god effekt og et godt nettomerudbytte, hvor der har været angreb.
Men er der ikke noget angreb, og dæmper de varme forhold på udviklingen af bladsvampene, så er for tidlig bekæmpelse ikke nødvendigvis altid en god ide.
Vi hjælper hinanden også i 2014 med at fastslå angrebstidspunkt igennem varslingen. Den fås også på SMS fra AgriCentret og DLS.

Virkede kuledækningen med fiberdug i 2013 under de relativt varme forhold i hele dækningsperioden? Den virkede, og tabet i den dækkede og udækkede kule har været omtrent lige store med en tendens til en lille fordel for den dækkede kule.
Uanset kulerne har ligget længe ca. 60 dage, er varmemængden ikke nået et kritisk punkt, hvor skimmelsvampe virkeligt begynder at spise af roerne.
Vi har også lært, at temperaturen indenfor dugen meget følger temperaturen udenfor dugen; men roerne indenfor dugen tørrer ud og opnår et højt tørstofindhold.
Det betyder flere positive ting. Dels bliver der mindre vægt at køre til fabrikken, fordi vandet fordamper ud af roen og af jorden, sukkerprocenten bliver højere og endeligt bliver jorden i kulen mere tør, hvorfor den bliver lettere at rense fra under renselæsningen. Den korte version er, at der i 2013 har der været lige stort udbytte, men mindre udgift til transport og bedre kvalitet.

Teksten er min bearbejdning af indtryk fra Vintermøde den 4. februar i Saks-købinghallen, NBR´s skrevne beretning samt mit eget indlæg på Plantekongressen. Præsentationer kan ses på blandt andet NBR´s hjemmeside, DLS Nordic Sugar og VFL vedrørende Plantekongressen. NBR´s beretning er vedlagt dette nummer af Sukkerroe-Nyt.

Jeg håber, at vi kommer tidligt i marken, det beror også på drændtilstanden. Mangelfuld dræning reducerer udbyttet i roemarken – se indlæg fra vintermødet. – Og endeligt håber jeg, at jeg hermed, om end i direkte vendinger, har stimuleret nysgerrigheden. ■